

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	8	4
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester

(2040)

SCHOOL LIBRARY AND INFORMATION SERVICES

Paper—E-4.1/4.2 Opt. (VIII) (In all Mediums)

Time Allowed: Three Hours— [Maximum Marks : 40]

Note: Attempt 50% of Total Questions of Question Paper. Time: 2 Hours.
All will carry equal marks. Fraction will be lower digit.
Units I to IV.

UNIT-I

- I. What do you mean by a school library ? Discuss aims and objectives of school library in education. 2+3+3
- II. Discuss five laws of Library Science. Explain the implications of Fifth Law of Library Science. 2+6

UNIT-II

- III. Define library classification. Discuss in detail the need and purpose of library classification. 2+3+3
- IV. What is circulation service ? Discuss Browne system of charging and discharging. 2+6

UNIT-III

- V. What is an accession register ? Explain it with the help of 5 entries. 3+5
- VI. Discuss open and close access systems in a school library. 4+4

UNIT-IV

- VII. Discuss specific problems of school library along with their solutions. 4+4
- VIII. Elaborate library centered teaching. Discuss the role of a teacher in developing and making use of library in a school. 2+6

UNIT-V

- IX. Write short notes on the following :
- (a) E-Library 2
- (b) Library rules and regulations 2
- (c) Reference service 2
- (d) Library software. 2

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- सभी में से पाँच प्रश्नों का प्रयास करें। प्रश्न संख्या IX (यूनिट-V) अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट I से IV में से एक प्रश्न का जवाब करें।

यूनिट-I

- I. स्कूल लाइब्रेरी से आपका क्या तात्पर्य है ? शिक्षा में स्कूल लाइब्रेरी के उद्देश्य और लक्ष्यों की चर्चा करें। 2+3+3
- II. लाइब्रेरी साइंस के पांच नियमों की चर्चा करें। लाइब्रेरी साइंस के पांचवें नियम के निहितार्थों की व्याख्या करें। 2+6

यूनिट-II

- III. लाइब्रेरी वर्गीकरण को परिभाषित करें। लाइब्रेरी वर्गीकरण की आवश्यकता और उद्देश्य की विस्तार में चर्चा करें। 2+3+3
- IV. संकलन सेवा क्या है ? चार्जिंग और डिस्ट्रिब्यूटिंग के बाउंडन सिस्टम की चर्चा करें। 2+6

8084/NN-17635(T)

2

यूनिट-III

- V. अभिगमन रजिस्टर क्या है ? पाँच प्रविष्टियों की मदद से इसे समझाएँ। 3+5
- VI. स्कूल लाइब्रेरी में बुकी और बंद अभिगम प्रणाली की चर्चा करें। 4+4

यूनिट-IV

- VII. स्कूल लाइब्रेरी की विभिन्न समस्याओं की उनके समाधान के साथ चर्चा करें। 4+4
- VIII. लाइब्रेरी केंद्रित शिक्षण को विस्तारित करें। स्कूल में लाइब्रेरी के विकास और उपयोग में शिक्षक की भूमिका की चर्चा करें। 2+6

यूनिट-V

- IX. निम्नलिखित पर लघु नोट लिखें :-
- (क) ई-साइब्रेरी 2
- (ख) लाइब्रेरी के नियमों और कानूनों 2
- (ग) संदर्भ सेवा 2
- (घ) लाइब्रेरी सॉफ्टवेयर। 2

(पंजाबी अनुवाद)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ IX (ਯੂਨਿਟ-V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-I

- I. ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਡਾਚ ਹੈ ? ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2+3+3
- II. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਪੰਜ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਨਿਰਤਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2+6

8084/NN-17635(T)

3

[Turn over

ਯੂਨਿਟ-II

- III. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2+3+3
- IV. ਸੰਚਾਲਨ ਸੇਵਾ ਕੀ ਹੈ ? ਚਾਲਸਿੰਗ ਅਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜਿੰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-III

- V. ਪਰੀਕ੍ਰਮਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀ ਹੈ ? ਪੰਜ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। 3+5
- VI. ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲੇ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+4
- VIII. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਲਘੂ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਈ-ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 2
- (ਅ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 2
- (ੲ) ਹਵਾਲਾ ਸੇਵਾ 2
- (ਸ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ। 2